

Paying a Matchmaker for a Child's Engagement

Our daughter, who became Charedi and moved to Israel, got engaged. She just told us that we have to pay \$1,000 for the *shadchanit* (matchmaker), and we cannot afford it. We were not informed of such an expense, and from what we know, a modest present is standard. What can we do?

4. פסק דין ארץ חמדה-גזית 70003

בנדון דידן, שני הצדדים משתייכים לחברות שונות, אשר בהם "מנהג העולם" שונה. ויש לדון, מה המשמעות של מצב זה לעניין חיוב דמי תיווך, על רקע חוסר תיאום הציפיות בין הצדדים. אנו יוצאים מנקודת הנחה, כפי שהתרשמנו בדיון, שמבחינת התובע – יתכן מאוד שאכן ציפה מראש לדמי תיווך גם מן המוכר. מאידך, ניכר שהנתבע לא העלה על דעתו שיתחייב בדמי תיווך. אנו לא מקבלים את טענת הנתבע, לפיה העובדה שלא נתבעו דמי תיווך עם העברת המידע, וקודם הרכישה מהווה ראיה לכך שהתובע מתחילה לא התכוון כלל לגבות דמי תיווך. חוסר בהירות זו, גם הוא חלק מכללי המשחק של החברה בה נמצא התובע. לכאורה, לפי היסוד ההסכמי של החיוב, הרי כל עוד אין תיאום ציפיות בין שני הצדדים – לא נוצר חיוב על הנתבע, שהרי בכל חיוב מרצון, צריך דעת המתחייב. על כן, כיוון שהנתבע לא העלה על דעתו, ולאור המנהג בחברתו, מנהג המבוסס על חוקי המדינה ושייך למרבית החברה הישראלית, גם לא היה מוטל עליו להעלות על דעתו, אין בסיס לחיוב הנתבע.

1. רמ"א חושן משפט סי' קפה סעי' י

השדכן הוי כמו סרסור. ואם השדכן רוצה שישלמו לו מיד שכר שדכנות, והבעלים אינם רוצים לשלם עד הנישואין, תלוי במנהג המדינה. ובמקום שאין מנהג, הדין עם הבעלים. ובמקום שאין צריך לשלם לו עד הנישואין, אם חזרו בהן ונתבטל השדכנות פטורים הבעלים מלשלם לו שכרו, אלא אם כן התנו בהדיא על מנת שיתפיים, ואז צריך לשלם לו מיד, אפילו יחזרו בהן.

2. משנה, בבא מציעא דף פג עמ' א

השוכר את הפועלים ואמר להם להשכים ולהעריב, מקום שנהגו שלא להשכים ושלא להעריב – אינו רשאי לכופן. מקום שנהגו לזון – יזון, לספק במתיקה – יספק; הכל כמנהג המדינה.

3. פתחי תשובה אבן העזר סי' נ ס"ק טז

עיי' בתשובות אדוני אבי זקני פנים מאירות חלק ב' סי' ס"ג, בשדכן ששידך בן פלוני ממקום פלוני לבת פלוני ממקום פלוני, ואחד מן המקומות היה תיקון ליתן מן מאה לנדן אחד זהב שכר שדכנות, ובמקום השני היה ליתן מן מאה נדן אחד ר"ט והשדכן תובע שכרו כמקום היוקר והמחותנים אינם רוצים ליתן אלא כפי המקום הזול, והאריך בזה והביא דברי הירושלמי בפרק הפועלים ודברי הרמ"א בחושן משפט סי' של"א סעי' א', ומסיק: כלל דמלתא, דאם החתן היה דר במקום הזול והכלה במקום היוקר והשדכן היה דר במקום החתן, אין לו משני צדדים אלא כמקום הזול, לא מבעיא הצד הכלה שעשה לה פעולה במקום הזול אלא אף להחתן שעשה לו פעולה במקום היוקר, מכל מקום כיון שהוא דר במקום החתן, שהוא מקום הזול, נתרצה למנהג מקומו; אבל אם היה דר השדכן במקום היוקר, מחוייבים לשלם כמנהג מקום היוקר שדר בו השדכן.